

ĐẠI HỌC QUỐC GIA HÀ NỘI

HỘI THẢO KHOA HỌC
05 NĂM ĐỔI MỚI CĂN BẢN, TOÀN DIỆN
GIÁO DỤC VÀ ĐÀO TẠO: THÀNH TỰU VÀ THÁCH THỨC
(BÁO CÁO KẾT QUẢ ĐỀ TÀI NGHIÊN CỨU)

tháng 9 năm 2018

ĐỔI MỚI GIÁO DỤC LÀ MỘT QUÁ TRÌNH LIÊN TỤC, LÂU DÀI

■ ĐỨC MINH

Ngày 18/9, ĐHQGHN tổ chức Hội thảo khoa học “5 năm đổi mới căn bản, toàn diện giáo dục và đào tạo: Thành tựu và thách thức” nhằm thông tin về các kết quả của nhóm các nhà khoa học của ĐHQGHN nghiên cứu, khảo sát đánh giá về quá trình đổi mới căn bản, toàn diện giáo dục và đào tạo dưới ánh sáng của Nghị quyết số 29-NQ/TW. Hội thảo là dịp để các nhà quản lý và các nhà khoa học đánh giá tổng quan về những thành tựu và thách thức sau 5 năm đổi mới căn bản, toàn diện về giáo dục và đào tạo; đồng thời, phân tích, thảo luận các kết quả và nêu ra những vấn đề trong quá trình triển khai đổi mới, đề xuất các giải pháp để công cuộc đổi mới giáo dục và đào tạo thành công.

SỰ CHUYỂN BIẾN MẠNH MỀ VỀ GIÁO DỤC VÀ ĐÀO TẠO

Nghị quyết 29-NQ/TW của Ban Chấp hành Trung ương đã đặt ra mục tiêu, nhiệm vụ, giải pháp để thực hiện các nội dung đổi mới căn bản, toàn diện giáo dục và đào tạo, sau đó được Chính phủ cụ thể hoá thành Chương trình hành động của Chính phủ thực hiện Nghị quyết 29-NQ/TU tại Nghị quyết số 44-NQ/CP ngày 09/6/2014. Sau 5 năm thực hiện Nghị quyết 29, dưới sự nỗ lực triển khai của toàn Đảng, toàn dân, của Ban Tuyên giáo Trung ương, Bộ GD&ĐT cùng tất cả các Bộ ngành, địa phương, giáo dục và đào tạo của nước ta đã thực sự có nhiều chuyển biến.

Bộ trưởng Bộ GD&ĐT Phùng Xuân

Nhạ nhấn mạnh, đổi mới giáo dục là một quá trình liên tục, đây cũng là sự nghiệp của toàn dân, toàn hệ thống chính trị. Với một nghị quyết lớn như Nghị quyết 29-NQ/TW, để đi vào cuộc sống và nhìn thấy được kết quả rõ ràng thông thường cần phải 10 năm. Nhìn nhận về đổi mới giáo dục cần thấu đáo, toàn diện và không thể sốt ruột. Có nhiều việc cần phải giải quyết ngay trước mắt, nhưng nhiều việc phải lâu dài. Nhiều việc đã làm nhưng chưa thể hiện được kết quả.

Triển khai Nghị quyết 29 đến nay đã có hàng chục đề tài nghiên cứu thuộc các lĩnh vực khác nhau được thực hiện, từ đó làm cơ sở để xây dựng các chính sách giáo dục phù hợp với thực tiễn.

GS.TSKH Vũ Minh Giang - Chủ

tịch Hội đồng Khoa học và Đào tạo ĐHQGHN cho rằng, sau 5 năm triển khai, Nghị quyết 29 đã thúc đẩy sự chuyển biến mạnh mẽ về giáo dục và đào tạo, khắc phục những mặt tồn tại, hạn chế trong suốt thời gian dài. Công cuộc đổi mới giáo dục và đào tạo là một quá trình liên tục, cần thường xuyên đánh giá, nghiên cứu và có những điều chỉnh phù hợp.

Tại Hội thảo, Giám đốc ĐHQGHN Nguyễn Kim Sơn cho biết, để có thêm cơ sở khoa học cho việc đề xuất giải pháp nâng cao hiệu quả đổi mới căn bản, toàn diện giáo dục và đào tạo trong thời gian tới, Chương trình khoa học và công nghệ cấp quốc gia giai đoạn 2016-2020: “Nghiên cứu phát triển khoa học giáo dục đáp ứng yêu cầu đổi mới căn bản, toàn diện

nền giáo dục Việt Nam" đã giao cho ĐHQGHN chủ trì, thực hiện một số nhiệm vụ nghiên cứu nhằm đánh giá một cách khoa học, khách quan những kết quả đã đạt được cũng như những vấn đề đặt ra cần tiếp tục giải quyết.

Nhóm nghiên cứu khoa học của ĐHQGHN đã tập hợp các cơ sở dữ liệu từ các bộ ngành và các cơ quan trong khoảng thời gian 5 năm. Đồng thời, tập trung khảo sát, làm rõ và đánh giá những thay đổi, chuyển biến của nền giáo dục dưới tác động của Nghị quyết 29 với 3 chủ đề: Những đổi mới về tự chủ đại học; Đổi mới về thi và kiểm tra, đánh giá giáo dục; Đổi mới trong giáo dục phổ thông.

Nhóm nghiên cứu đã khảo sát tới sự thay đổi trong nhận thức, về sự quan tâm và ủng hộ của toàn xã hội đối với

giáo dục và đào tạo, về vai trò lãnh đạo của Đảng, sự quản lý của Nhà nước được phát huy như thế nào từ trung ương tới địa phương.

Trong khuôn khổ các nghiên cứu khoa học của ĐHQGHN về 9 nhóm nhiệm vụ cơ bản của Nghị quyết 29-NQ/TW, các nghiên cứu đã tổng kết lý luận và kinh nghiệm, khảo sát hơn 2500 cán bộ quản lý giáo dục và giáo viên từ cơ sở giáo dục mầm non đến cơ sở giáo dục đại học; trao đổi, phỏng vấn trên 200 cán bộ lãnh đạo, quản lý và các chuyên gia của các cơ quan trung ương, cơ quan bộ, ngành; phỏng vấn gần 1000 học sinh và sinh viên, 500 cha mẹ học sinh.

Các báo cáo và các ý kiến trao đổi tại hội thảo đã nhấn mạnh những đổi mới về nhận thức, tư duy, triết lý giáo dục đến những chuyển biến của giáo

dục và đào tạo trong 5 năm thực hiện Nghị quyết 29. Trên cơ sở số liệu, điều tra, khảo sát, nhóm nghiên cứu của ĐHQGHN sẽ tiếp tục chỉnh sửa và hoàn thiện nghiên cứu và công bố trước đông đảo công luận. Qua kết quả nghiên cứu thu được, theo Giám đốc Nguyễn Kim Sơn, bước đầu nhận thấy dưới sự nỗ lực triển khai Nghị quyết 29 từ cấp Trung ương đến địa phương và các cơ sở giáo dục, nhà giáo, ghi nhận sự chuyển biến tích cực ở cấp vĩ mô của toàn hệ thống, toàn xã hội như sự thay đổi về chính sách, điều chỉnh và bổ sung văn bản pháp quy, đến cấp vi mô trong nhận thức của mỗi người dân, giáo viên, người học về sự cần thiết và những hành động cụ thể cần thực hiện để đổi mới giáo dục.

Các đề tài nghiên cứu đã chú ý tới tất cả các yếu tố cơ bản của hệ thống

giáo dục quốc dân xem chúng được đổi mới và phát triển theo xu hướng như thế nào, chỗ nào còn chưa có nhiều chuyển biến, chỗ nào cần làm tốt hơn, những thách thức và vấn đề đặt ra.

XÂY DỰNG CHÍNH SÁCH TẦM CHIẾN LƯỢC VỀ GIÁO DỤC

Trong các yếu tố của nền giáo dục, nhóm nghiên cứu đặc biệt quan tâm tới một số phương diện thu hút quan tâm đặc biệt của xã hội và thực sự đó cũng là những nhân tố quan trọng của nền giáo dục, như: Những đổi mới và chuyển biến trong giáo dục phổ thông; Những đổi mới trong phương pháp thi, kiểm tra và đánh giá kết quả giáo dục, đào tạo; vấn đề tự chủ của các trường đại học.

Đối với vấn đề tự chủ đại học, thay

một nhóm nghiên cứu TS. Nghiêm Xuân Huy, Viện trưởng Viện đảm bảo chất lượng ĐHQGHN cho rằng, khi thực hiện Nghị quyết 29, tự chủ đại học trở thành nhu cầu tự thân của trường đại học, được xem là chìa khóa nâng cao chất lượng đào tạo và chất lượng đầu ra, việc làm sinh viên. Các cơ sở GDĐH tự chủ hơn trong tuyển sinh, liên kết đào tạo và mở ngành đào tạo, thu học phí, nâng cao thu nhập giảng viên... Đồng thời, chủ động hơn trong việc quyết định hướng nghiên cứu và tham gia các nhiệm vụ KHCN, thương mại hóa kết quả NCKH. Văn hóa chất lượng được hình thành và phát triển, tạo sự cạnh tranh về chất lượng và tiếp cận tiêu chuẩn khu vực và quốc tế, tiêu biểu như: ĐHQGHN và ĐHQG Tp.HCM lọt top 1000 đại học hàng đầu thế giới theo bảng xếp hạng QS, trong

đó ĐHQGHN xếp thứ 139 và ĐHQG-HCM xếp thứ 142 đại học hàng đầu châu Á. Các cơ sở giáo dục đại học tự chủ hơn trong tuyển sinh, liên kết đào tạo và mở ngành đào tạo, đồng thời chủ động trong việc quyết định hướng nghiên cứu và tham gia các nhiệm vụ KHCN, thương mại hóa kết quả nghiên cứu cũng như liên kết thực hiện các hoạt động khoa học và chuyển giao công nghệ.

Bên cạnh đó, chất lượng đội ngũ giảng viên được nâng cao. Tại các trường ĐH thực hiện theo Nghị định 77, tỷ lệ giảng viên có chức danh Giáo sư và phó Giáo sư chiếm 9,2% tổng số giảng viên của các trường đại học đã tự chủ trên 2 năm, cao hơn đáng kể so với con số trong toàn bộ hệ thống GDĐH (khoảng 6%); Tỷ lệ giảng viên có trình độ tiến sĩ chiếm 22,7%.

Đối với giáo dục phổ thông, PGS.TS Nguyễn Chí Thành, Chủ nhiệm Khoa - Khoa học giáo dục - ĐHQGHN cho biết, nhóm nghiên cứu đã ghi nhận sự chuyển biến về giáo dục phổ thông trong 5 năm kể từ khi có Nghị quyết 29, ở góc độ nào đó, chất lượng giáo dục phổ thông, được đánh giá tiệm cận chuẩn thế giới và đã được Ngân hàng thế giới công bố Việt Nam có hệ thống giáo dục phát triển ấn tượng nhất trong khu vực Đông Á - Thái Bình Dương. Nhóm nghiên cứu đã khuyến nghị với các cơ quan quản lý nhà nước: Tiếp tục tăng cường CSVG, thiết bị GD, CNTT hiện đại và đồng bộ; Tăng cường xã hội hóa. Điều chỉnh lương cho GV theo tiếp cận nhu cầu, vị trí việc làm. Đào tạo và bồi dưỡng cán bộ quản lý các kiến thức quản trị cập nhật, thực tiễn đáp ứng chuẩn. Thiết kế chương trình đào tạo và bồi dưỡng theo hướng cá nhân hóa, tăng quyền

chủ động của các trường và ứng dụng CNTT; Thiết kế chương trình phổ thông tăng cường tính cá nhân hóa; chọn lựa môn học; Sự triển khai chương trình cần theo lộ trình và căn cứ vào điều kiện vùng miền.

Đại diện nhóm các nhà khoa học nghiên cứu về đổi mới thi và kiểm tra, GS.TS Nguyễn Quý Thanh, Hiệu trưởng trường ĐH Giáo dục cho rằng, Nghị quyết 29 được thể chế hoá bằng chính sách ở tất cả bậc đào tạo: Trọng tâm định lượng sang trọng tâm định tính ở bậc tiểu học; Đánh giá tổng kết - đánh giá quá trình, bám sát chuẩn đầu ra đối với bậc trung học và đại học. Duy trì triết lý kiểm tra đánh giá vì sự phát triển năng lực của học sinh. Theo đó, tăng cường đánh giá khả năng vận dụng, vận dụng bậc cao thay vì chỉ đánh giá kiến thức... nhóm nghiên cứu đã khuyến nghị cơ quan quản lý, thể chế hoá chính

sách; đồng bộ chương trình và chính sách kiểm tra đánh giá; Quy định về số lượng HS/lớp phù hợp với đánh giá năng lực; Đẩy mạnh công tác tư vấn, phân luồng, giảm áp lực thi cử.

Nâng cao năng lực giáo viên đáp ứng yêu cầu đổi mới, đặc biệt là năng lực kiểm tra đánh giá. Đặc biệt, tiếp tục duy trì mô hình thi THPT quốc gia để đảm bảo tính ổn định, phát huy những điểm tích cực. Bên cạnh đó, cần bổ sung, nâng cao chất lượng ngân hàng câu hỏi, câu hỏi tích hợp; hoàn thiện kĩ thuật; Điều chỉnh văn bản hướng dẫn, nhấn mạnh giám sát... Công khai dạng thức và đề thi trên mạng, học sinh có thể tự đánh giá các năng lực cơ bản; xét tốt nghiệp kết hợp giữa điểm tích lũy môn học và đánh giá năng lực cơ bản; khuyến khích các trường xây dựng bài thi đánh giá năng lực chuyên biệt liên quan đến ngành đào tạo.

Trên cơ sở số liệu, điều tra, khảo sát, nhóm nghiên cứu của ĐHQGHN sẽ tiếp tục chỉnh sửa và hoàn thiện nghiên cứu và công bố trước đồng đảo công luận. Giám đốc ĐHQGHN Nguyễn Kim Sơn đã đề xuất một số kiến nghị tới các cơ quan quản lý, các bộ ngành:

Một là, Ban Tuyên giáo Trung ương cần ban hành văn bản hướng dẫn cụ thể với hệ thống các chỉ số thực hiện, quy định cơ chế phối hợp theo chiều ngang ở cấp Trung ương và địa phương với cơ chế giám sát theo chiều dọc từ Trung ương xuống đến cơ sở.

Hai là, Quốc hội cần có những sửa đổi, bổ sung về pháp luật và chính sách tương ứng như về một số quy định trong Luật Giáo dục, Luật Giáo dục đại học, và các Luật có liên quan.

Ba là, Chính phủ cần chỉ đạo để các

Bộ ban ngành triển khai đồng bộ các đề án của Nghị quyết 44, đặc biệt là các đề án liên quan đến nguồn lực để thực hiện đổi mới giáo dục.

Bốn là, công tác truyền thông về giáo dục cần chủ động hơn, phản ánh khách quan, đúng mức độ những tiêu cực trong giáo dục, đồng thời ghi nhận những chuyển biến tích cực, tạo động lực cho đổi mới.

Năm là, về thi THPT, cần ổn định dạng thức, hoàn thiện câu hỏi, nghiên cứu để sau 2020 tổ chức thi trên máy hoặc trực tuyến nơi có điều kiện, tạo lập ngân hàng câu hỏi đủ lớp và công khai hóa, bài thi sau 2020 chỉ nên tập trung vào các năng lực cơ bản về toán, ngữ văn và ngoại ngữ. Các trường đại học tự xây dựng thêm các bài thi chuyên biệt để tuyển sinh.

Bộ trưởng GD&ĐT Phùng Xuân Nhạ đã đánh giá cao và khẳng định vai trò

quan trọng của việc tiếp thu ý kiến các chuyên gia, nhà khoa học trong quá trình thực hiện đổi mới giáo dục, Bộ trưởng cho biết, để xây dựng được một chính sách, cao hơn là tầm chiến lược về giáo dục, không thể không có nghiên cứu sâu, đánh giá thực tiễn, không thể không có tư vấn của các chuyên gia, tham khảo kinh nghiệm quốc tế và tầm nhìn dài hạn. Triển khai Nghị quyết 29 đến nay đã có hàng chục đề tài nghiên cứu thuộc các lĩnh vực khác nhau được thực hiện, từ đó làm cơ sở để xây dựng các chính sách giáo dục phù hợp với thực tiễn. Theo Bộ trưởng, đây là bước chuyển quan trọng.